

MÜSLÜMANIN SELÂMLAŞMASI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirin, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ ve üsvetine'l-haseneti muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لَا تُسَلِّمُوا تَسْلِيمَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى، فَإِنَّ
تَسْلِيمَهُمْ بِالْأَكْفِ، وَالرُّؤُوسِ، وَالْإِشَارَةِ

(الديلمى عن جابر)

RE. 474/1 (*Lâ tüsselimû teslîme'l-yehûdi ve'n-nasârâ, feinne teslîmehüm bi'l-eküffi, ve'r-ruûsi, ve'l-işâreti*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Çok aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Peygamber SAS Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden bir demet *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 474. sayfasından okuyup izah etmek istiyoruz.

Bu izahlara geçmeden önce, Peygamber SAS Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın bir nişânesi olmak üzere, ruhuna hediye edilmek üzere; onun cümle âlinin, ashabının, etbânının, sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâullahın ve hasseten Ümmet-i Muhammed'in müşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve bu belde medfun bulunan enbiyâ, sahabe, tâbîîn;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ve cümle ashâb-ı hayrât u hasenâtın; kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin, kitabını okuduğumuz Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hocamız'ın, bu kitaptaki hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan alimlerin, râvilerin;

Uzaktan, yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere bu cami- i şerîfe gelip cem' olmuş olan siz muhterem kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Yaşayan biz müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda, Peygamber SAS Efendimiz'in izinde yaşayıp,

sàlih ameller işleyip, âhirete sevdiği razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olsun diye, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, o mübareklere hediye edelim, öyle başlayalım!

a. Yahudiler ve Hristiyanlar Gibi Selâm Vermeyin!

Sayfanın başındaki birinci hadis. Bu hadîs-i şerîf selâmlaşmakla ilgilidir ama ondan alacağımız pek çok dersler vardır.

Peygamber SAS Hazretleri, Câbir RA'ın rivayet ettiğine ve Deylemî'nin kitabına kaydettiğine göre, buyurmuşlar ki:¹

RE. 474/1 (*Lâ tûsellimû teslîme'l-yehûdi ve'n-nasârâ, feinne teslîmehüm bi'l-eküffi, ve'r-ruûsi, ve'l-işâreti*)

(*Lâ tûsellimû teslîme'l-yehûdi ve'n-nasârâ*) “Yahudilerin ve nasranîlerin selâmlaşması gibi selâmlaşmayın! (*Feinne teslîmehüm*) Onların selâmlaşmaları, birbirlerine selâm vermeleri, (*bi'l-eküffi*) eller ile dir. Ellerle işaret ederler, selâm verirler. (*Ve'r-ruûsi*) Başladır, baş sallayarak selâm verirler. (*Ve'l-işâreti*) Çeşitli işaretlerdir.”

“—Siz öyle yapmayın!” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Pekâlâ, başüstüne, Efendimiz ne buyurduysa yapacağız. Öyle selâm vermeyelim.

Nasıl selâm verelim?

¹ Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.92, no:10172; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.20, no:7323; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.118, no:25272.

Burada nasıl vereceğimiz belirtilmiyor. O çok bilindiği için burada Efendimiz SAS zikretmemiş.

Müslümanın müslümana selâmı, (*Es-selâmu aleyküm*)'dür. Bir kişi de olsa, (*Es-selâmu aleyküm*) demek daha uygun oluyor. Çünkü birisi (*Es-selâmu aleyke*) demiş de, Efendimiz buyurmuşlar ki:

“—Böyle selâm verme! Bu kabirdekilere verilen selâm tarzı gibidir.”

“—Niye karşımda bir kişi varken, sizlere diye selâm veriyorum? Sen o kişiyi bir kişi mi sanıyorsun? Senin gözünden perde kaldırılrsa; bir kere iki omuzunda hafaza meleklerini göreceksin, sonra her eklemine ayrı ayrı melekleri göreceksin, üç yüz altmış eklemine vazifeli üç yüz altmış tane meleği göreceksin! Etrafında, çevrende başka varlıkların olduğunu göreceksin. Onun için sen (*Es-selâmu aleyküm*) de.

Hız. Ali Efendimiz'den nakledilmiş, onun söylediği rivayet ediliyor, güzel bir sözü var. Diyor ki:

تَحَسَّبُ أَنَّكَ جِرْمٌ صَغِيرٌ ، وَفِيكَ أَنْطَوَا الِ عَالَمُ
الْأَكْبَرُ .

Tahsebü enneke cirmün sağîrun,

Ve fîke entiva'l-âlemü'l-ekberu.

“Sen kendini küçük bir şey mi sanıyorsun? Halbuki senin içine âlem-i ekber dürülmüş, küçültülmüş, katlanmış da yerleştirilmiş.

Sen âlem-i ekbere sahip bir yaratıksın. Allah senin içine ne âlemler yerleştirmiş!”

Yeni şairlerden birisi de hoşuma gider, okumuştum şiirlerinde, diyor ki:

Nasıl sığmış benim içim dışıma?

Baktıkça hayret ediyorum,

Dünyalar dar geliyor bakışıma,

İçimi seyrediyorum.

Şair böyle demiş. Güzel söylemiş doğrusu...

Öyle engin bir gönül âlemi var ki insanın içinde... Hatta bir hadis rivayet edilir ki:

Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurmuş ki:

“—Ben yerlere göklere sığmam! Beni göklerim ve yerlerim istiab edemez. Ama mü'min kulumun gönlüne sığarım.”

Öyle bir gönül vermiş Allah...

Selâmlaşmaya dönelim.

(*Es-selâmü aleyke*) “Sana selâm olsun.” demeyeceğiz. (*Es-selâmü aleyküm*) “Size selâm olsun!” Böyle dersen, bir sevap alırsın.

Bu nasıl bir selâm?

Bu selâm ta cennete kadar giden bir selâm. Bu selâm senin öyle bildiğin “Günaydın, tünaydın!” gibi değil. Hatta, “Sabah-ı şerifler hayrolsun! Akşam-ı şerifler hayrolsun!” gibi değil. Bu selâm cennete kadar gider.

Neden? Cennetin bir adı selâm; *Dârus-selâm*. Yani cennetlik olmasını da temenni etmiş oluyorsun.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bir adı da *Selâm*...
Haşr Şûresi'nin sonunda her sabah okuyoruz:

الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ
الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ

(الحشر: ٢٣)

(*El-melikü'l-kuddûsü's-selâmü'l-mü'minü'l-müheyminü'l-azî-zü'l-cebbâru'l-mütekebbir.*)
[O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzehdir, selâmet verendir, emniyete kavuşturandır, gözetip koruyandır, üstündür, istediğini zorla yaptıran, büyüklükte eşi olmayandır.] (Haşr, 59/23)

Selâm; kullara selâmetlik ihsan eden.

Müslüman (*Es-selâmu aleyküm*) dediği zaman, karşısındakine neler temenni etmiş oluyor neler... O dünyadaki, “Günün aydın olsun... Günün hayırlı olsun... Sana en iyi dileklerimi sunuyorum.” demeye benzer mi?

Benzemez.

Herhangi bir selâmlaşmaya bizim husumetimiz olduğundan değil. Onlar küçücük kalıyor bu selâmın yanında. Nerede es- *Selâmu aleyküm* demenin insana sağladığı temenniler faydalar, nerede “Günün hayırlı olsun, tünaydın, günaydın...”

Onun bir kere hiç mânası yok; “Günaydın.” Gün aydın, tamam doğru, gayet basit bir şey. “Demir ağırdır.” der gibi, “Pamuk hafiftir.” der gibi, “Kar beyazdır.” der gibi... Gün aydın, tamam.

Tabii güneş çıktığı zaman ortalık aydınlanıyor. Bulut olsa bile yine biraz aydın. Ne oluyor, aydın olsun? Karanlık olsun. Bazen karanlık olmasını istiyoruz. İnsan; “Ah kaç gündür, kaç aydır, kaç haftadır yağmurlar yağmadı, o kara kara bulutlar gelse de şakır şakır bir yağmur yağsa da varsın ortalık birazcık kararsın ama şu toprak çatladı, şu mahsül biraz yağmur istiyor...” diyebilir. “Çok fazla güneş oldu, ısındım, yandım, derilerim soyuldu, biraz gölge olsun...” diyebilir. ‘Günaydın’ın düşünecek olursak çok büyük bir mânası, geniş bir mânası yok; aydın olmuş karanlık olmuş...

Ama (*Es-selâmü aleyküm*) dediğin zaman, karşındakine maddî mânevî her türlü selâmetliği dilemiş oluyorsun, onun için önemli.

Kur’ân-ı Kerîm’de de var:

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ

(الرعد: ٢)

(*Selâmün aleyküm bimâ sabertüm feni’me ukbe’d-dâr.*) “Sabrettiğinize karşılık size selâm olsun! Dünya yurdunun sonu(cennet) ne güzeldir!” (Ra’d, 13/24)

Sonra Allah-u Teâlâ Hazretleri cennette,

سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبِّ رَحِيمٍ

(يس: ٥٨)

(*Selâmün kavlen min rabbin rahîm*) “Onlara merhametli Rabbin söylediği selâm vardır.” (Yâsin, 36/58)

O bize selâm verecek.

İnşaallah Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi, o selâmının izzetine erenlerden eylesin... Ne güzel!

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَ هُ سَلَامٌ

(الأحزاب: ٤٤)

(*Tahiyyetühüm yevme yelkavnehû selâm*)
“Karşı karşıya geldikleri zaman, birbirlerine mukabeleleri, selâmlaşma tarzları *Es-selâmü aleyküm* demektir.” diye Kur’ân-ı Kerîm’de delilleri var, onun için biz *Es-selâmü aleyküm* diyoruz.

“–Canım Arab’ın selâmını bırak!”

Ya bu Arab’ın, Acem’in selâmı değil; Allah’ın selâmı!

“–Kitap kelimesi Türkçe mi, Arapça mı?”

Arapça...

Kitap kelimesini almışsın kullanıyorsun, ne oluyor? Kıyamet mi kopuyor? Başına dağlar mı devrildi? Karadeniz’de gemilerin mi battı? Ne olacak?

“–Mektup kelimesi Arapça mı, Türkçe mi?”

Arapça...

Kullanıyorsun, herkes kullanıyor. Ne olur bunu dakullanıversen?

“–Canım biz niye onlardan bir şey alalım?” Bir şey almazsan, sen bir şey ver!

Cömertsin maşâallah, iyi güzel ama bu insanlar arasında alış veriş olur. Yedi asır beraber yaşamışız. Üstelik oralara da hâkim olmuşuz, Allah nasib etmiş, “Hadi siz iyi kullarsınız...” diye Allah bize oraların bekçiliğini de vermiş. *Hâdimü’l-Haremeyni’ş-Şerîfeyn* olmuşuz. Allah bizim idaremize iki mübarek harem mıntıkasının hizmetkârlığı şerefini vermiş, sonra almış.

Yine versin. Dileriz, temenni ederiz ki yine ihsan eylesin.

Pasaportsuz, vizesiz inşaallah kalkalım gidelim...

“—Neredeydin bu hafta?”

“—Eh işte, arabama atladım da umre yapıverdim geldim.” Ne güzel olur.

Gitmek istiyorsun, “Şimdi vize mevsimi değil, umre zamanı değil!” diye vize vermiyor.

“—Ya biraz, iki aycık kalıvereyim orada?” “—Yok, bir aydan fazla kalamazsın!”

“—E biraz da şu tarafa gideyim?”

“—Yoo, oraya gidemezsin!”

Allah bütün bu zorlukları kaldırsın...

(*Es-selâmü aleyküm*) diyene, (*Ve aleyküm selâm*) dersen, on sevap veriliyor. (*Ve aleyküm selâm ve rahmetu’llah*) dersen, bir kat daha sevap ekleniyor, yirmi sevap veriliyor. Bir de Allah’ın bereketini eklersen; (*Ve aleyküm selâm ve rahmetu’llahi ve berekâtühû*) dersen, otuz sevap almış oluyorsun. Ne güzel...

“—Günaydın” desen bir şey olmayacak, “Tünaydın” desen bir şey olmayacak, ama (*Es-selâmu aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû*) dediğin zaman otuz tane sevap kazanacaksın. Oh çok şükür, kısa günün bereketi, fena bir şey değil.

Abdullah ibn-i Ömer RA, sahabenin içinde alimliği ile tanınmış bir kimse. Dört Abdullah var ki şöhretli, *Abâdile-i Erbaa* demişler. Birisi de Hz. Ömer’in oğlu Hz. Abdullah. Çok kıymetli bir insan. Arkadaşlarından birisine demiş ki:

“—Kalk, çarşıya gidelim!”

O da gözüne gözüne bakıyor, diyor ki:

“—Ey Ömer’in oğlu, ben senin huyunu bilirim; sen çarşmayı pazarı sevmesin. Seni tanıyorum. Çünkü orada yalan yere yemin edilir, eksik tartılır, hile yapılır, aldatılır, şeytanın çokça dolaştığı yerdir. Dünya hırsı, para, kazanç hırsı, orada aldatmaca çok olur. Söyle bakalım, sen neden çarşıya gitmek istiyorsun? Gel bana bu işin iç yüzünü söyle.”

Sıkıştırınca diyor ki:

“—Orada insanlar fazladır, selâm veririz sevap kazanırız.”

Sokakta dolaşsa kenarda köşede insan az olacak ama, çarşıya gidince selâm vereceği insan çok olacak. Ne düşünüyor; çarşıda mânevî ticaret düşünüyor. “*Es-selâmü aleyküm... Es-selâmü aleyküm... Es-selâmü aleyküm...*” diyecek, her birinden alacak sevapları, on yirmi, otuz neyse, sevap kazanacağım diye düşünüyor. “Çarşıya

gidelim, kalabalık orada fazla, selâm veririz sevap kazanırız.” diyor.

Böyle mantık gördünüz mü hiç?

İşte bizim de böyle olmamız lazım. Sevabın nerede çok olduğunu düşünüp onu yapmamız gerekiyor.

O bakımdan bu işte taassuba lüzum yok.

“—Efendim filanca ibrik, falanca leğen şu kadar bin liraya satılmış; hem de eğri büğrü, hem de kalayı da gitmiş, kızılı çıkmış. Niye bu kadar fazla pahalı?”

Ya buna antika derler. Antika olduğundan pahalı. İbriğin antikasını kıymetli oluyor da, sözün antikasını kıymetli olmaz mı?

Bunun da 1400 yıllık tarihi var. *Es-selâmü aleyküm* dediğin zaman antika bir söz söylemiş oluyorsun, kıymetli bir şey söylemiş oluyorsun. Niye onun antika kıymetine değer vermiyorsun?

Sonra bu selâm her yerde geçer. Pakistanlı birisine “Günaydın!”

desen yüzüne bakar... Arap’a “Günaydın!” desen bakar. Ama *Es-selâmü aleyküm* dedin mi, yüzüne bir tebessüm yayılır, *Aleyküm selâm* der. Çünkü bu selâm bir milyarlık İslâm âleminin her tarafında geçerli... Daha iyi değil mi? Akıl var mantık var. Materyalist, yani maddeci, kârcı kafayla düşünüyoruz; daha kârlı, niye tutmayalım?

“—Yine söyleme.”

Haa anlaşıldı; senin düşmanlığın var. Şimdi anladım, bütün bu kadar şeylere rağmen hâlâ *Es-selâmü aleyküm* deme.” anlaşıldı, senin içinde bir şeyler var. Senin kızgınlığın var, hıncın var, gazabın var, küskünlüğün var da ondan.

Ben öyle küsmekten, kızmaktan yana değilim. O da benim kardeşim, ötekisi de kardeşim. Bir kere Hz. Âdem AS hepimizin dedesi, aynı dedenin torunlarıyız, bir. Ondandır sonra, aynı peygamberin ümmetiyiz, iki. Aynı kitaba bağlıyız. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi kardeş etmiş, üç.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

(الحجرات: ۱۰)

(*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Müslümanlar sadece ve sadece birbirlerinin kardeşleridir.” (Hucurat, 49/10)

Onun için küsmek, kızmak akıl, mantık dışıdır.

Eskiden korkuyordum. Bir yere gidiyorum mesela, *Es-selâmü aleyküm* diyorum, dönüp bakıyor yüzüme; “Günaydın!” diyor. Yani “Bana böyle selâm verme, canına okurum senin! Bir daha görmeyeyim, ayağın kırım!..” “Günaydın!” diyor. Ben de gittiğimiz muhitlerden korkuyordum...

Bazen de oluyor; bir doktorun yanına, eczacının yanına, şuraya buraya giriyorum, “Hayırlı günler, hayırlı işler...” diyorum, adam yüzüme bakıyor; *Ve aleyküm selâm* diyor. Bu sefer de tersine... Yani insanlara bir türlü yaranamadık... O da bana demek istiyor ki;

“—Ya hoca efendi, sakalın var, belli ki dindar insansın, ne diye başka eveleyip geveleyip duruyorsun? Dosdođru söylesene, dosdoğru *Es-selâmü aleyküm* desene...”

O bakımdan karşıımızdaki müslüman biliyorsak, *Es-selâmü aleyküm* diyelim.

Gelelim bu hadîs-i şerîfin öbür tarafına... Birçok yönü var yaışın, birçok hikmetleri var ya...

Peygamber SAS Efendimiz yahudinin ve hıristiyanın selâmıyla bile selâmlanmamızı, selâmlaşmamızı istemiyor. Bundan bir ders çıkmıyor mu?

“—Onları taklit etmeyin!” diyor.

“—Onların peşi sıra gitmeyin! Gelsin, onlar sizi taklit etsin.” “—Eğer Hz. Mûsa sağ olsaydı, gelir bana ümmet olurdu.” diyor bir hadîs-i şerîfide...

Büyük peygamber, *âmennâ ve soddaknâ*, tasdik ediyoruz, Kur’ân-ı Kerîm’de geçiyor. Ama şu zamanda yaşasaydı Peygamber Efendimiz’in ümmeti olurdu.

“—Ben bir peygambere tâbiyim, Hz. Mûsa’yı tutuyorum.” devri geçti.

“—Ben filanca reisicumhuru tutuyorum, şimdikini kabul etmiyorum” diyebilir mi bir memur?

Bir paşa, bir general:

“—Efendim ben eski genelkurmay başkanını tutuyorum.”

Yahu o emekli oldu, ne oluyorsun? Burada vazifen varsa sen şimdikine tâbi olmaya mecbursun. Orduda böyle, devlette böyle, cemiyette böyle.

“—Ben bu dükkânı tanıyorum, eskiden Hacı Nuri amcanın filanca dükkânıydı bu.”

Geçmiş ola... Allah rahmet eylesin, o öldü. O dükkânı şimdi ben devraldım, ben çalıştırıyorum. Dükkân değişti, yani el değiştirdi.

Makamlar da değişir, makamlara başka insanlar gelir. Şimdiki makam Peygamber SAS Efendimiz'in oturduğu nübüvvet makamı...

Ötekiler o devirlerde yaşadılar. Hz. Musa as benî İsrail'e peygamber gönderildi. Hz. İsa as da benî İsrail'e ve diğer kimselere, çevresindekilere peygamber gönderildi.

Bizim Peygamberimiz'in özelliği, hadîs-i şerîfte bildiriliyor ki; kâffe-i nâsa, yani bütün insanlara peygamber gönderildi. Ne bir Kenyalı, ne Burmalı, ne Taylandlı, ne Endonezyalı, ne Himalayalar'dan, ne Afrika'dan, ne Güney Amerika'dan, ne Kuzey Amerika'dan, ne Atlantik adalarından hiçbir yerden bir insan çıkıp da “Benim bu mıntıka onun nübüvvetinin sahası dışında...” diyemez.

Hatta Peygamber Efendimiz insanlara ve cinlere peygamber gönderildi, buyur bakalım; hem insanlara hem cinlere peygamber gönderildi.

O bakımdan bizim kendi örfümüz, âdetimiz, selâmlaşmamız, yemek yememiz, giyinmemiz, saç tıraşımız, sakal kıyafetimiz, bıyık durumumuz, yıkanmamız, tırnaklarımız, her

şeyimiz kendimize mahsustur. Hani “Türk malı” diyoruz ya, damga vuruyoruz veyahut *Made in England* yazıyor, İngiliz malı veyahut *Made in United States of America*, Amerikan malı... Bizim bütün âdetlerimizin altında damgası İslâm damgasıdır.

Dediler ki;

“—Biz sen gelmeden önce yâ Resûlallah Nevruz’da bayram ediyorduk, Sonbaharda Mihrican’da bayram ediyorduk.”

Buyurdu ki Peygamber Efendimiz, mealen anlatıyorum:

“—Allah onların yerine size Ramazan ve Kurban Bayramlarını gönderdi.”

Onları bile değiştirdi. Onun için kendimize gelelim!

“—Acaba bizim dinimizde herhangi bir eksiklik var mı?” Hayır! Hâşâ ve sümme hâşâ, hâşâ ve kellâ! Hiçbir eksiklik yok!

“—Efendim şu dinlerin hepsini birleştiresek de bu insanlar ayrı ayrı dinlerde olmasalar.”

Çok güzel söyledin, ağzına sağlık. İslâm hepsini birleştirmiş. İslâm dininin içinde İbrâhim AS’ın nasihatleri de var, İsa AS’ın nasihatleri de var, Musa AS’ın nasihatleri de var. Senin o dediğin şeyi Allah-u Teâlâ Hazretleri sana haber vermiş, ikram etmiş de sen farkında değilsin, senin haberin yok.

Onun için İslâm bütün eski dinlerin hepsinin özünü içinde ihtivâ eden, her şeyi ile tam, hiç eksiği olmayan bir din.

“—Delilin?”

Kur’ân-ı Kerîm’den bile delilim var,
Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ، وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

(المائدة: ٣)

(*El-yevme ekmeltü leküm dîneküm, ve etmemtü aleyküm ni’metî ve radîtü lekümü’l-islâme dînâ.*)

(*El-yevme ekmeltü leküm dîneküm*) “Bugün sizin dininizi ikmal ettim, kemâle erdirdim. (*Ve etmemtü aleyküm ni’metî*) Sizin üzerinize saçtığım nimetleri tamam ettim. (*Ve radîtü lekümü’l-islâme dînen*) Ve sizden din olarak ancak İslâm’ı kabul ederim. Din olarak İslâm’a razıyım, başka dine rızam yok!” (Mâide, 3/3)

İslâm olacaksınız, müslüman olacaksınız; başka çaresi yok!

Onun için kendimize gelelim. Elimizdeki nimetin kıymetini bilelim. Çocukluk etmeyelim, cahillik etmeyelim; bu nimetleri kaçırmayalım. Sonradan “Ah vah! Ya çok büyük nimetmiş hazineymiş meğerse...” diye diz döveriz, saç baş yolarız, bağrımızı döveriz; fayda etmez. Onun için bu dinin kıymetini bileceğiz.

Yemek âdâbımız var. Yemeğe besmele ile başlanılır, tam doymadan kalkılır, acıktığı zaman oturulur, önünden yenilir, başkasının önüne daldırılmaz, bitirildiği zaman “El-hamdü li’llâh!” denilir vesaire... Her şeyimiz var.

Hangi dinde var böyle?

Muhafaza edilmemiş ki her şeyi... Bu kadar her şeyi ile, teferruatıyla...

İslâm'da yüznumaraya girişin âdâbı vardır, şekli şemâili vardır. Temizliğin şekli şemâili vardır. Bizim dinimizde, koltuğunun altındaki kılların izalesini dahi Peygamber Efendimiz anlatmış, daha ne olsun? Şefkatli bir annenin babanın evladını temiz pak yetiştirdiği gibi peygamberliğini en güzel tarzda yaptı Peygamber Efendimiz, her şeyini bize öğretti.

Ben bazen görüyorum, usta çalışıyor veyahut muayenehâneye gidiyorsun, bakıyorsun adam soyunmuş, gömleğini çıkartmış, atleti var; kolunu kaldırıyor, mısır püskülü gibi kıllar aşağıya sarkıyor...Yahu yirminci yüzyıldayız! Afrika'da değiliz, Hotantolar'ın, vahşilerin arasında değiliz; her türlü imkân var, bu ne mısır püskülü gibi burada? Bunların her birisinin dibinden ter çıkar, bu terler burada kurur kalır, sonra teke gibi kokarsın. Tekenin yanında durulmadığı gibi senin yanında duran burnunu çevirir, başını çevirir, kalkar başka yere gider.

Trende vapurda bazen oluyor: Oturuyorsun bir yere, oh güzel bir yere oturdun, pencerenin yanı; geliyor birisi oturuyor... Fesubhanallah! Sabır... Veyahut dayanamıyorsun, kalkıp gidiyorsun. Kokuyor adam!..

İslâm her şeyiyle düzeltmiş.

“—Efendim bıyıkları niye kısaltın demiş de sakalı uzatın demiş?”

Besbelli bir şey; insanın burnundan sümük akar, yani bulaşsın mı oraya? Gayet mantıkî, her şey gayet güzel.

“—Efendim niye tırnakları uzatmıyoruz?”

Tırnakları uzattığın zaman yüzünü çizersin, arkadaşının elini yaralarsın. Ondan sonra altına kir birikir. Gayet normal.

“—Efendim işte uzatsak da bir de boyatsak?”

Bir şeyi doğru düzgün tutamazsın. Öyle kadınlar var, memure, gidiyorum; evrakı masadan alamıyor, neden? Tırnakları uzun; kedi tırnağı gibi, çaylak tırnağı gibi... Kâğıdı alamıyor; tırnakları mâni. Ya bu parmaklar şıp diye almak için... Gayet kolay ben sayfayı çeviriyorum, kâğıdı alıyorum, parayı sayıyorum. Sen yapamıyorsun, neden? Tırnak uzatmış. Kim dedi sana “tırnak uzat” diye? Doğru düzgün bir şey yapamazsın. Bir kaza olur, çocuğun gelir çarpar, yüzü cart diye jilette çizilmiş gibi çizilir, yırtılır. Bunu keseceksin. Altında kir kalmayacak.

Görüyorsunuz, her şeyimiz güzel, el-hamdü lillâh!

Fırçanın olmadığı, naylonun olmadığı zamanda Peygamber Efendimiz ağaç dallarından, dalın ucunu tel tel yaptırarak diş fırçalamayı söylemiş; oradan anla artık... “Müslüman her Cuma mutlaka yıkanmalı.” demiş. Dinimiz günde beş defa bizi yıkattırıyor, fiilen temizliği yaptırıyor. Daha ne istiyoruz? Günde beş defa elimizi ayağımızı yıkıyoruz.

Günde beş defa yıkanan ayak kokar mı? Pırıl pırıl olması lâzım.

Her zaman misvaklanan, temizlenen dişte sarılık kalır mı?

Kalmaz.

“—Pekiyi senin dişin niye sarı?”

“—Hocam kusura bakma, iyi müslüman değilim de ondan. İyi müslüman olsaydım dişim inci gibi olacaktı. Dişleri misvaklama sünnetini ihmal etmişim, ondan, başka bir şey değil.”

İslâm’dan uzaklaştıkça kusurlulaşıyoruz, İslâm’agirdikçe mükemmelleşiyoruz. Gün gibi âşikâr.

Komşuluk âdâbımız var, ticaret âdâbımız var...

Geçen gün, beni bir dükkân açmaya çağırdılar. Gittim, dükkânı açtık. Dedim ki:

“—*Râmûzü’l-Ehâdîs*’te bir hadîs-i şerîf var, onu yazın!”

Diyor ki Peygamber Efendimiz:

“—En temiz, hoş kazanç şu tüccarın kazancıdır ki o tüccar konuştuğu zaman yalan söylemez.”

Bir; yalan söylememek.

İki; “Vaad ettiği zaman vaadinden dönmez.”

“—Şu malı sana şu zamanda teslim edeceğim.”

Tamam.

Üç; “Kendisine emanet olunduğu zaman hıyanet etmez.”

Faturasız mal göndermiş;

“—Yok, ben o malı almadım.”

Aldın ya işte...

“—Fatura yok da üstüne yatıyorum.” Yatıyorsun ama cehennem ateşinin üstüne yatıyorsun!

Emanet edildiği zaman emanete hıyanet etmez.

“—Kendisinin borcu olduğu zaman sallayıp öteye atmaz.” “Sallamak” deniliyor ya... Salla salla salla, savur at uzağa, bir sene sonra... E ne olacak? “Alacaklı peşimde dolaşsın.” Yazık değil mi; sen onun parasını önceden aldın ya, o kadar zaman peşinde dolaştırıyorsun...

Bir arkadaşımızın dükkânında motosiklet vardı, güzel; benim bile gözümü çeldi, hoşuma gitti. Götürmüş onu birisine vadeli satmış. Her ay şu kadar borç. Sonradan dört sene mi geçti aradan, dört sene önce sattığı malın parasını hâlâ vermemiş herif, peşinde dolaşıyordu... Eğer o motosikleti satmayıp dükkânında tutsaydı, on misli daha pahalıya satacaktı, hâlâ peşinde dolaşıyor...

Geçen gün ağabeyim anlatıyor:

“—Birisi geldi benden bir çuval mal —mercimek, pirinç, nohut, fasulye neyse— aldı. Sonra ortadan kayboldu. ‘Eh bizim mal battı...’ dedik. Dört sene geçti, Almanya’ya gitmiş meğerse, döndü geldi.’ Benim size borcum vardı, al beş bin lira...’ parayı verdi.”

“—E bu beş bin lira ne olacak?”

“—İşte pirincin, fasulyenin parası...”

“—Bu parayı almıyorum, bana o pirincimi geri getir. Getir bakalım kaçta getireceksin bir çuval pirinci? Beş bin liraya pirinç mi kaldı?”

Bir çuval beş bin liraya kaç sene önce satılmış. Adam borcumu ödedim sanıyor.

Sen burada borcumu ödedim sanırsın ama âhirette onun hesabı olur! Çünkü o adam, alacaklı sıkışır; öyle kritik bir noktada, birazcık daha sevabı olsa cennete girecek, o sevabı olmadığı için cehennemde kalıyor, fellik fellik hak arar; “Kimde benim hakkım vardı, kimde benim hakkım vardı?..” Kimi görürse yapışır. Senin de yakana yapışır; “Sen bana şu kadar malımı aldın da parasını tam ödemedin.” der. Gider mahkeme-i kübrâya, Allah-u Teâlâ Hazretlerine derdini anlatır, şikâyetini arz eder. O da; “Tamam, ver bakalım ona şu kadar sevap.” der, işler öyle olur.

O bakımdan İslâm her şeyi bildirmiştir. Biz müslümanca yaşayacağız. Ticaretimiz de Müslümanca olacak.

Bana Bursa’da arkadaşlar;

“—Hocam ticarî hayatta müslümanca yaşanmıyor.” diyor. Müslümanca yaşanmıyor, neden?

“—Her taraf tilkilerle dolu.” diyor.

İlle faize bulaşacaksınız, hileye bulaşacaksınız...

Valla bilmem; baş başa verin, düşünün taşının, profesörleri çağırın, sorun edin, müslümanca ticaret yapın, harama bulaşmayın. Müslümanca aile reisliği yapın. Müslümanca namaz kılın.

Müslümanca giyinin. Müslümanca kuşanın. Müslümanca konuşun. Müslümanca hareket edin. Öyle olmazsak helâk oluruz. Müslümanca da selâm verin.

Buradan çıkan; yahudiyi hıristiyanı taklit etmeyeceğiz.

Şimdi tamamen tepeden tırnağa her şeyimiz taklittir. Her şey taklit üzere kurulmuştur. Şöyle yan yana koy; “Hangisi müslüman, hangisi hıristiyan? Bil bakalım.” de; insan şaşırır.

Uçaktayız, benim yanıma birisi oturdu. Baktım, sakalı benim sakalım gibi tam, uzun, sünnet-i seniyye üzere sakal gibi... Tipine baktım, selâm verecektim; bazı emarelerden sezdim ki İngiliz. Adam Türk değil. Bir şey demedim, oturdum.

Biz sigara içilmeyen kısımda duruyoruz. Öndeki adam ‘cırt’ kibriti çaktı sigarayı yaktı. Hemen o yanımdaki İngiliz arkadan müdahale etti, işareti gösterdi, “Burası sigara içilmeyen kısımdır, bunu içmeyin.” diye. Konuşmadı, dürttü adamı... Dürtmedi de, ona da dikkat ettim, güzel, duvara ‘tık tık tık’ vurdu, adam dönüp bakınca işareti gösterdi. Omzuna da değmedi, elini değdirmedi, kibar yaptı.

Olanlara göz ucuyla bakıyorum. Adam da döndü baktı, sakallı görünce; içinden herhâlde, “Tamam, bir gericiye rastladık!” dedi; hiç aldırmadı. Çünkü gericilerin dediği yapılmaz, doğru da olsa... Kafası öyle. Sakallı adam. Sonra adam baktı ki yapmıyor, bu sefer İngilizce başladı konuşmaya:

“—Please, don’t smoke. Here is...” filan, İngilizce bir şeyler söyledi.

“—Ha, İngiliz’miş.”

O zaman söndürdü.

Ben bu işi anlamadım. İngilizce öğrenelim bari. İyice İngilizce öğrenelim, her şeyi İngilizce söyleyelim. O zaman dinliyorlar. Aksi takdirde, hoca olduğunu anladılar mı, müslüman olduğunu anladılar mı yandın...

b. Uygun Olmayan İsimler

İkinci hadîs-i şerîfe geçiyoruz:

Bu hadîs-i şerîf Peygamber Efendimiz’in tavsiyesi olarak Tirmizî’de ve Tahavî’de var. “Sahih hasen hadistir.” diye bildirmiş. Diyor ki:²

لَا تُسَمِّ غُلْمَكَ رَبًّا حًا، وَلَا أَفْلَحَ، وَلَا يَسَارَ، وَلَا
نَجِي حًا، يُقَالُ: أَثَمَّ هُوَ؟ فَيُقَالُ لَا

(م.ت.ق. عن سمرة)

RE. 474/2 (*Lâ tüsemmi gulâmeke rebâha, ve lâ eflaha, ve lâ yesâra, ve lâ necîha, yukàlu: Esemme hüve? Feyukàl: Lâ!*)

(*Lâ tüsemmi gulâmeke rebâha*) “Çocuğunuza *Rebah* adını vermeyin! (*Ve lâ eflaha*) *Eflah* adını koymayın! (*Ve lâ yesâra*) *Yesar* adını koymayın. (*Ve lâ necîha*) *Necih* adını koymayın!”

² Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.76, no:3984; Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.50, no:2762; Tahavî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.I, s.430, no:748; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.403; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IX, s.306, no:19093; Beyhaki, *Adab*, c.II, s.8, no:378; Deylemi, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.V, s.74, no:7496; Semüretü’bnü Cüdeb RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.427, no:45255; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVI, s.169, no:16510.

(*Yukàlu: Esemme hüve*) Çünkü, ‘Rebah orada mı? Eflah orada mı? Yesar orada mı? Necih orada mı?’ diye sorarlar, o da ‘hayır’ der. Mâna o zaman ters çıkar.”

Bunların mânası:

Rebah, kazanç demek, bereket, bir şeyin nemâsı demek.

“–Burada kazanç, bereket yok.”

Hayır cevabından öyle bir mâna çıkar.

Eflah, felâh bulmak mânasından geliyor.

Yesar, bereket, uğurluluk mânasına geliyor.

Necih, muvaffâkiyet mânasına geliyor.

Bu isimlerin zıddında ‘yok’ denildiği zaman ters bir mâna çıkar diye “koymayın” demiş.

İsimplere çok dikkat etmek lazım. Mesela çocuğunuza Muhammed adını koydunuz, ondan sonra ağır ağır konuşamazsınız. Mademki Peygamber Efendimiz’in adını koydun, o zaman sözüne dikkat et bakalım, hizaya gel, hazır ol, dikkat et. Onun için dikkat edelim, çocuklarımıza konulacak isimler önemlidir ve babanın vazifelerinden, önemli işlerinden biridir ki çocuğuna doğru düzgün bir isim koysun.

Mesela Cengiz adını koymuş. Ben bir-iki yerde dedim, “Bunu değiştirelim. Cengiz’i gel Cemil yapalım.” dedim.

Neden? Cengiz, Moğol imparatorlarından birisi; orduları çekmiş, müslümanların diyarlarına saldırmış, çok müslüman kesmiş. Ben onun adını ne diye koyayım?

“—Büyük komutan...”

Büyük komutan eksikliği mi var tarihimizde? Eksik mi? Kıtlık mı var?

“—Yok, el-hamdü lillâh asker millet olduğumuz için, tepeden tırnağa büyük komutan dolu her tarafta.

Bir gayrimüslimin adını koymayalım. O Cengiz’in çocukları üç-dört nesil sonra müslüman oldular. Ama ilk önce kâfir idi, saldırdılar, müslümanların canına okudular. Allah’ın bir cezası. Müslüman âleminde müslümanların birlik beraberlik içinde olmamasının, müşterek savaşmamasının, savaşma için gerekli âlet edevâtı toplamamasının ve başka mânevî kusurlarının Allah tarafından bir cezası olarak İslâm âlemini kasıp kavurdu.

Cengiz’in orduları Gazne şehrine gelmiş, şehri kuşatmışlar. Onlar da kalenin kapısını kapatmışlar, müdafaa durumuna geçmişler, normal. Sen ne diye kuşattın? Kaleden atılan bir ok üzerine şehzâdenin, komutanın oğlu ölmüş. Bir kızmış ona; Gazne şehrini fethettiği zaman taş üstünde taş, omuz üstünde baş bırakmamış. Çatır çatır soğan doğrar gibi doğramış hepsini! Gazne şehrini yakmış ve yıkmış!

Ondan sonra, şimdi yine bir Gazne şehri varmış ama onun 7 km kadar öbür tarafındaymış. Bitmiş çünkü bu şehir, canına okumuş.

Bu kafadaki adamlar... Ne diye ben onun adını koyayım? Çünkü ad koymak ona, “Sen de öyle ol.” demektir, temennidir.

Onun için isim koymaya dikkat edelim, müşrik ismi koymayalım. Münafık ismi koymayalım. Kâfir ismi koymayalım.

Şimdi duyuyoruz ki; televizyonda birtakım programları seyredince, bizim ahâlinin cahil takımını çocuğuna Ceyar ismi, bilmem ne ismi koyuyormuş, neyse... Olmaz. Kişi sevdiğiyle haşrolacak. Gidersin Ceyar'ın yanına... Ceyar'ın yanına gidersin, cayır cayır yanarsın, olacağı o...

c. Zekât Mallarına Dikkat Edin!

Üçüncü hadîs-i şerîfe geçtik.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

لَا تَشْتَرُوا الصَّدَقَاتِ حَتَّى تُوَسَّمَ وَتُعْقَلَ

(د. ف. ی. مراسیله، ق. عن مکحول مرسل)

RE. 474/3 (*Lâ teşteru's-sadakâti hattâ tüvesseme ve tü'kale*)

(*Lâ teşterû*) “Satın almayın!” Neleri? (*Es-sadakât*) Sadakaları satın almayın!”

Yani zekât için aynî olarak verilmiş olan malları... “Şu kadar deve verdim, bu kadar koyun verdim, şu kadar şey verdim...” Zekât memuru topluyor getiriyor ya, işte bu mallar.

³ Ebû Dâvud, *Merâsil*, c.I, s.138, no:111; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.150, no:7419; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.490; İbn-i Zenceveyh, *el-Emvâl*, c.III, s.356, no:1253; Mekhul Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.87, no:9667; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.172, no:16523.

Buna *sadaka* da denir. Kur'ân-ı Kerîm'de de zekâtın bir adı *sadaka* olarak geçiyor. Sadaka deyince, biz Türkçemiz'de zekâttan ayrı yaptığımız hayırlara deriz ama Kur'ân-ı Kerîm'de sadaka sözü zekâta da gider. Burada da oraya diyor:

“—Zekât mallarını, yani bilhassa canlı malları satın almayın; (*hattâ tüvesseme*) işaretlenmedikçe, (*ve tü'kade*) ve iyice akit yapılmadıktan sonra, veyahut bağlanmadıktan sonra...” mânâsına da gelebilir. Kelime bir iki mânâyâ geliyor.

Burada mesele şudur: Birçok hayvan zekât olarak toplandı; koyun, kuzu, keçi, deve, manda, sığır... Onlar geldi. Tabii hepsi o halde muhafaza edilmez. Gerekir ki bu mallar satılsın. Parasından istifade edilerek şunlar şunlar masraflar karşılansın diye bir ihtiyaç olabilir, satılabilir. Satılsın ama, ilk önce bu deftere bir kaydolsun bakalım, işlemi yapılsın, işaretlenmesi tamam olsun. Çünkü zekât mallarına işaret vuruluyor, üstüne damga vuruluyor ki bu başka malla karışmayacak.

Sen onu işaretsiz alırsan, —alırsa yani o zamanki havayı, o zamanki şartları anlatmaya çalışıyorum— bir de akit yapmadan; hiç ortada kağıt yok şey yok... Ne mâlum senin zekât malını çarçur edip çalmadığın, zimmetine geçirmedin? Şâibe olur. Veyahut kötü niyetli bir insana fırsat olmasın diye o yolu kapatmak tavsiyesi oluyor bu. İş belli olsun. “Şu zekât mallarıdır, işte işaretleri...” diye belli olsun, kayda girsin. Sen de güzel akit ile, “Tamam,

ben satıŖa ıkartılmıŖ olan Ŗu mallardan Ŗu fiyata Ŗöyle alıyorum.” diye usûlü dairesinde al. Öyle olmazsa uygun olmaz.

Devletin iŖini sağlam yapmayı, zekât iŖini sağlam takip etmeyi, kayıt kuyud, girdisini çıktısını sağlam yapmayı tavsiye eden bir hadîs-i Ŗerîf olmuŖ oluyor.

Bu devirde bizim yapacağımız nedir?

Bizim de zekâtı doğrudan doğruya kendimiz veriyorsak veriyoruz, ama baŖkası namına zekât alınıyor;

“—Bizim mahallede fakir var, ona verilecek.”

Alınan bu Ŗeyler kayda girecek, usûlü dairesinde tam isteyenin, verenin istediği Ŗartlara uygun tarzda öbür tarafa intikal ettirilecek. Usûlüne uygun olmasına dikkat edelim. Çünkü bunların hepsinin sorgusu suali olur, vebali yüksek olur

Bilhassa zekât iŖine çok dikkat etmek lâzım! Zekâtı har vurup harman savurmak ve yersiz kullanmak olmaz. Ehil olmayanlara vermek olmaz. Zekât verilmeyecek tarafta kullanmak olmaz. Zekâtın nereye sarf edileceği, sarf yerleri kaydedilmiŖtir, onların sđıŖında kullanmak vebal getirir. Onlara dikkat edelim. Buradan o mânâyı anlayabiliriz.

d. Üç Mescid Ziyaret Edilir

Diğer hadîs-i Ŗerîf:

Bu müteber hadis kaynaklarında olan bir hadîs-i Ŗerîf. Buhârî’de, Ahmed ibn-i Hanbel’in *Müsned*’inde, Müslim’de, Neseî’de, İbn Mâce’de, Ebû Dâvud’da olan bir hadîs-i Ŗerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

لَا تُشَدُّ الرَّحَالُ، إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ، وَمَسْجِدِي هَذَا، وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى

(خ.د.ن.ه.حم.عن أبي هريرة؛ ح.م.ق.ت.ه.ه.عن أبي سعيد؛ ه.ع.ن.ابن عمرو)

RE. 474/4 (*Lâ tüşeddü'r-rihâlü illâ ilâ selâseti mesâcid: El- mescidi'l-harâm, ve mescidî hâzâ, ve mescidi'l-aksâ*)

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.398, *Tatavvu'* 26/14, no:1132; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1014, no:1397; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.620, no:2033; Neseî, *Sünen*, c.II, s.37, no:700; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.452, no:1409; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.278, no:7722; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.389, no:1421; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.498, no:1619; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.192, no:1348; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.283, no:5880; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.67, no:15793; Beyhakî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.V, s.244, no:10043; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.1, s.258, no:779; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.345; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.975, *Hac* 15/74, no:827; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.148, no:326; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.45, no:11435; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.495, no:1617; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.321, no:2101; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.2, s.388, no:1160; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.3, s.419, no:15548; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.10, s.82, no:19921; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.1, s.452, no:1410; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.4, s.71, no:3638; Hz. Ali RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.1, s.291, no:187; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.9, s.308; Ebû Ümâme RA'dan.]

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.197, no:34648; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.668, no:5848; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.354, no:3016; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVI, s.173, no:16525; RE. 474/4.

(*Lâ tüşeddü'r-rihâlü illâ ilâ selâseti mesâcid*)

“Ancak şu üç mescide yük yüklenip sefer hazırlığı yapıp seyahat edilebilir, ziyaret yapılabilir. Başka bir mescid için hâsseten kalkıp ziyarete gitmeye hacet yoktur; ama üçüne câiz:

1. (*El-mescidi'l-harâm*) “Mekke-i Mükerreme'deki ortasında Kâbe-i Müşerrefe'nin bulunduğu Mescid-i Haram.” Buraya ziyaret yapılır, bunun için seyahat göze alınır, bunun için yola çıkılır. Çünkü yeryüzünün en şerefli yeridir.

2. (*Ve mescidî hâzâ*) “Şu benim mescidim.” diyor Peygamber Efendimiz. Yani Medine-i Münevvere'de, hicret ettikten sonra kurmuş olduğu mescid, oraya da ziyaret yapılır.

Bu da Vahhabîler'e karşı elimizde bir delil oluyor. Peygamber Efendimiz'in mescidi de ziyaret edilir. Bu ziyaret hususunda onların bazıları bazı sözler söylüyorlar:

“—Ziyaret etmeyin, gerekmez!” diyorlar.

Niye bu kadar telaşın senin? Ben Peygamber SAS Efendimiz'in kabrini ziyaret etmek istemez miyim? Hakkım değil mi? Sonra böyle bir hadîs-i şerîf olduğuna göre, niye ziyaret etmeyeyim? Yani neye dayanarak karşı çıkıyorsun?

Hemen yapıştırıyorlar;

“—Küfürdür, şirktir...”

Ya küfrün ve şirkin ne olduğunu biz senden âlâ biliyoruz. Allah bizi onlardan korusun, sizi de korusun... Küfre, inkâra düşmek ister miyiz, şirke düşmek ister miyiz?

Birisini seviyorsun, “şirk” diyor. Ya benim anamı sevmem kabahat mi? Değil. Ana sevgisi, hürmeti olacak.

Babamı sevmek kabahat mi? Değil.

Hocamı sevmek kabahat mi? Ana baba sevildikten sonra hoca haydi haydi sevilir, can verilir. Hocanın yeri daha üstün, daha kıymetli.

Nereden buldun hemen şirki? Şap yapıştırıyorlar, çamur yapıştırır gibi... Eliyle yapıp yapıp ‘şap’ duvara attığı gibi çocukların; şirk! Dur bakalım...

3. (Ve mescidi’l-aksâ) “Kudüs’teki Mescid-i Aksâ.” diye bildirilmiş.

Yahudi istilası altında olan Mescid-i Aksâmız’ı da ziyaret ettik.

Orası da peygamberlerin cevleğâhı; orada neler olmuş.

Sonra Kur’ân-ı Kerîm’de adı geçiyor.

Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا
حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا، إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

(الاسراء: 1)

(Sübhâne’llezî esrâ bi-abdihî leylen mine’l-mescidi’l-harâmi ile’l- mescidi’l-aksa’llezî bâreknâ havlehû li-nüriyehû min âyâtinâ, innehû hüve’s-semîu’l-basîr.) Sadaka’llâhü’l-azîm.

“Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye(Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm’dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir, her türlü kemâlât ile muttasıftır. O gerçekten işitendir, görendir.” (İsrâ, 17/1)

İsrâ mucizesi. Bir gecede götürdü. Bir gecede Mescid-i Haram’dan, Mescid-i Aksâ’ya götürdü. Mescid-i Aksâ’dan Sidre-i Müntehâ’ya götürdü. Sidre-i Müntehâ’dan Huzur-u izzetine aldı da...

Bî hurûf u lafz u savt ol pâdişâh

Mustafâ’ya söyledi bî iştibah.

Ne güzel tarif etmiş! Şu Süleyman Çelebi’nin mekânı cennet olsun, ne zarif insanmış! O güzel toplantıyı, o güzel buluşmayı insan başka hangi kelimelerle nasıl anlatacak, şaşırır kalır. Ne güzel anlatıyor:

Şeş cihetten ol münezzeş zü’l-celâl.

Bî kem ü keyf ona gösterdi cemâl.

Altı cihetten münezzeş olan Allah, yani “sağda solda, önde arkada, yukarıda aşağıda” diye mekân izafe edilemeyecek, her yerde hazır ve nâzır olan, mekândan münezzeş olan Allah-u Teâlâ Hazretleri.

(*Bî kem ü keyf*) “Nasıl olduğunu, ne miktarda olduğunu söylemek mümkün değil.” Ancak müşahede edenin bilebileceği birşekilde Peygamber Efendimiz’e cemalini açtı, gösterdi.

Ne güzel tarif! Ne kadar güzel, akideye riayet ederek söylenmiş.

Ne mübarek, ne duygulu adam!

Mescid-i Aksâ da böyle. Burada Mescid el-Aksâ demiş, el- Mescidü'l-Aksa olacak; onun da düzeltilmesi lazım. Demek ki nüshalara bakarak inşaallah tashihli bir nüsha çıkarmak nasıp olur. Bu eksiklikleri tesbit ederiz. Çünkü aksa sıfattır mescid mevsuftur; Arapça'da sıfat mevsufuna dört bakımdan tâbi olur.

Mescid-i Aksâ bizim mübarek mescidlerimizden biridir. Üç mescide ziyaret yapılır; sevabı, hayrı bereketi vardır. Peygamber Efendimiz'in mescid-i şerîfine gidilip namaz kılındığı zaman sevabı bin mislidir. Mescid-i Aksâ'da beş yüz mislidir. Mescid-i Haram'da, Mekke-i Mükerreme'deki mescidde yüz bin mislidir.

Orada iki rekât namaz kıldın mı yüz bin mislidir. Sevap, mükâfat ve günah da o kadar büyüktür. Orası insanın hem çok sevap kazanması mümkün olan bir yerdir, hem de bir günah işlerse, yerden yere çalınması zamanıdır. Onun için edepsiz gidenler çok fena dönüyorlar. Hacılıktan hiç istifade etmemiş. Orada edepsizlik yaptı, çok büyük günahlarla döndü; çünkü orada günahlar da yüz bin misli oluyor. Onun farkında değil. Arkadaşıyla kavga etti, gıybet etti; haccın âdâbına uymayan, şartlarına uygun düşmeyen şeyleri yaptı. O şimdi "Hacı oldum. Günahlarım affolundu." sanıyor ama bir sürü günahla geliyor, makama hürmet etmedi, edepsizlikleri devam ettirdi, kesilmedi.

Seyahatte babası çocuklarına:

"—Aman evlatlarım, burası hac yolculuğudur, çok kıymetli bir yolculuktur, Allah yolunda yolculuktur, sevabı çok fazladır. Aman çok

önemlidir; günah işlememeye, hatalı iş yapmamaya çok dikkat edin, işinizi dikkatli dikkatli yapın!” demiş.

O öyle demiş; kara yoluyla Medine-i Münevvere’ye giderken yolda kafilenin içindeki insanlar başlamışlar birbirleriyle dalaşmaya, kavgaya, gürültüye...

“—Hangi yoldasın, nereye gidiyorsun?”

Medine-i Münevvere’ye gidiyorsun.

Birisini anlatıyorlar; Medine-i Münevvere’de sabunu, fırçayı, jileti hazırlamış, tıraş olacak. O arada yatmış galiba, nasıl olduysa rüyada Peygamber SAS’i görmüş. Efendimiz kaşlarını çatmış, onu bir azarlamış:

“—Sen benim beldemde benim sünnetime ne cüretle muhalefet edersin?”

O azarı yiyince, bir daha sakalını tıraş edememiş. Daha Türkiye’de kimsenin sakalı yokken, memurlardan şunlardan bunlardan çok az kimsenin sakalı varken, bu hadise başından geçen kardeşin sakalı vardı.

Niye? Böyle oldu da ondan; yani buraları mühim yerler.

Mescid-i Aksa da mühim. Mescid-i Aksâ’yı elimizden kaçırdık. Mescid-i Aksa hıristiyanların da hürmet ettiği yerler. Hz. İsa oralarda dolaşmış. Yahudilerin de önem verdiği bir yer. Hz. İbrahim orada dolaştı. Onun için herkes uğraşıyordu. Tarihte bir iki defa oraya saldırdılar, elden çıktı. Salâhaddin Eyyûbîlerin kahramanlıklarıyla tekrar elde

ettik. Fakat biz müslümanlar darmadağın olduğumuzdan, irtibatsız olduğumuzdan, tembel olduğumuzdan, asra uymadığımızdan, fenni takip etmediğimizden, düşmanlarımızın hareketlerini gözlemediğimizden, birbirimize düştüğümüzden, fedakârlığımızın az olmasından; dedelerimizin bize, “Al bak, burası da sizin!” diye emanet olarak bıraktığı beldeleri elimizden kaçırdık. Çok büyük veballer altındayız.

Dedelerimiz bizlere ne emanetler bıraktılar. Müslümanın eline gitse yine can kurban, kâfirlerin elinde kaldı. Geçen gün gazetede vardı; Türklerin çocuklarını kucaklarına almışlar, zorla kiliseye götürmüşler, başına çelenk takmış, vaftiz ediyorlar. Bulgaristan’da Türk’ün, müslümanın çocuğunu zorla kiliseye götürüp hıristiyan yapıyor, adını değiştiriyor, vaftiz ettiriyor.

Biz yedi asır onların dinlerine müdahale etmedik, kiliselerine dokunmadık; onların eline elli sene fırsat geçti, elli sene içinde orada bu işleri yapıyorlar. İbret alacağız. Gözümüzü açacağız, unutmayacağız. Kaçan kaçtı, elimizdekini kaçırmayacağız. Bir de bunun hesabını soracağız, sormamız lazım. Sormazsak olmaz.

Soracağız ama bu birlik beraberlikle olur, birbirinin kuyusunu kazmakla olmaz. Bana düşman olarak başkasına lüzum kalmıyor. Bana düşman olarak müslüman kardeşim yetiyor. Tepeme çıkacak, kıyma makinesine koyacak, etimi sucuk yapacak; o kadar!

“—Ne yapmışım?”

Kendisi bir şey uyduruyor; o ona, o ona, herkes birbiriyle dalaşıyor. Şu İran'ın, Irak'ın savaşını altı senedir çekiyoruz. Altı senedir uğraşıp duruyorlar. İkisinin de iddiası aynı; birbiriyle uğraşiyor. Müslümanlığı da kimseye bırakmıyor. Herkes, “Ben daha iyi Müslümanım!” diyor, kavgadan da geri durmuyor.

Olmaz! Bu tarzda olmaz!

“—Hocam, olur.”

Olur, olur ama işte o zaman da Kudüs elden gider, Tuna vilayetinin elden gider. Mora vilayetinin elden gider, Kafkas vilayetinin elden gider. Türkistan'ın elden gider. Kırım'ın elden gider Her şeyin elden gider. Gitti, her şey gitti, gidiyor.

Rusya'da petrol azalmış, on senelik petrol kalmış. Amerika'da da sekiz buçuk senelik petrol kalmış. Bu gidişle sekiz buçuk seneden sonra -araçları çalışırsa- petrolü bitti, Amerika yaya kaldı. On sene sonra Rusya da yaya kaldı. Onun için şimdi hepsinin gözü, Ortadoğu'da.

“—Şuraya nasıl bir oyun oynasak da elde etsek; bu Ortadoğu'nun petroleri daha doksan, yüz senelik varmış.” diye düşünüyorlar.

“—Efendim, onlar elektirikli alet yapacak da elektrikle çalıştıracaklar!”

Otomobil elektrikle çalışır ama bu petrol sadece otomobillere yaramıyor ki, her şey petrolden çıkıyor. Orlon bile sentetik madde, petrolden çıkıyor. Şimdi Ortadoğu'yu elde etmek için dolap peşindeler, bunu bilirsiniz, açıkça söylüyorum.

Çünkü müslümanın her şeyi bilmesi lazım, aciz olmaması lazım, gözünü açması lazım. Bulsalar bizim memleketi de parçalarlar. Herkese bir şey söylerler, sana gelirler seni de kandırırlar.

“—Sen müslüman değil misin?”

“—Müslümanım, tamam...”

“—Sen şu ırktan değil misin?”

“—Şu ırktanım ya...”

“—Niye ötekisi efendi olacak, sen efendi ol! Al eline silahı, vur!”

“—Niye vuruyorum?”

“—İşte bak senin karşında duruyor.”

“—O müslüman değil mi? Sen yedi asır beraber yaşamadın mı?”

“—Yaşadın ama şimdi yeni bir fikir!”

Onun için oyuna gelmeyin, İslâm’ın kardeşlik duygusunu zedeleyecek hareketlerden şiddetle kaçının! Malınıza sahip olun; hırsızlar ortada dolaşıp duruyor. Kuzularınıza sahip olun; kurtlar efrafta uluyarak dolaşıyor. Hazırlanın, güçlenin, kuvvetlenin; silahınız olsun, uçağınız olsun, füzeniz olsun, atomunuz olsun, başka şeyleriniz olsun.

Bir elbise gece gündüz yeter bize; fazla elbise istemeyiz. Fazla ekmeğimiz oldu mu bir peynire razıyız. Yeter ki düşman gelmesin.

Yunanlılar hazırlanıyor, harıl harıl adaları silahlandırıyor. Boyuna uçak alır, hücumbot alır, füze atan bilmem neler alır; gün gibi aşikâr.

Gözümüzün önünde çereyan ediyor. Gazeteleri okuyorum, ben başka türlü hocayım, orada yazıyor; “Kıbrıslı Rumlar: ‘Girne’ye Yunan bayrağı dikmemiz yakındır!’ demiş.”

“—Bak seen...”

Bu lafı boşuna söylemiyor, bir hazırlığı var. Bir şeyi var, bir şeye güveniyor; arkasını bir yere dayamış.

“—Ne yapacağız o zaman?”

“—Kavgaya devam! Siz birbirinizle kavgaya devam edin, buyurun, birbirinizin ciğerini, gırtlakını sökün, yapıştığınızda bırakmayın, aman tırnaklayın birbirinizi, ısırın, koparın!”

Atı alan alan Üsküdar’ı geçecek!

Allah hakiki müslümanlara feraset vermiştir; hakkı görme, gerçeği sezme kabiliyeti vermiştir. Allah cümlemize feraset ihsan eylesin, bizi cehaletten kurtarsın...

Biz birbirimizi sevmedikçe cennete giremeyeceğiz, biliyor musunuz? Cennete hakiki mü’minler girecek. “Birbirinizi sevmedikçe de hakiki mü’min olamazsınız.” diyor Peygamber Efendimiz.

“—Birbirinizisevmedikçecennetegiremezsiniz.”

“—Yani ben kıvırcık saçlı kara yüzlü zenciye de sevecek miyim?”

“—Elbette seveceksin. İçlerinde ne temiz kalplileri var, bir bilsen.”

“—O Sudanlı’yı da sevecek miyim?”

“–Seveceksin.”

“–O Suudlu’yu?”

“–Onu da seveceksin.”

“–Ya bu Suriyelileri?”

Onları da seveceksin. Başlarındaki politikacılara ne bakıyorsun? Bir rüzgâr eser onlar gider, ahali temiz. Kara yoluyla gittiğimiz zaman, bizi evlerinde misafir ettiler, ücret almadılar. Has kardeş gibi, akraba gibi bize ikram ettiler.

Onun için biz bu fırsatları iyi bileceğiz, değerlendireceğiz. İslâm’ın bize sağladığı bu avantajları elden kaçırmayacağız. Saflarımızı sıklaştıracacağız, tedbirlerimizi alacağız. Düşman baktığı zaman karşısında bizi Uludağ gibi görecek; “Bunun altından kalkmam.” diyecek, yanaşamayacak. Bizi parça parça görünce geliyor.

Şimdi, “Biz elli beş milyonuz.” diyoruz. “Evelallah on yıl, yirmi yıl sonra yetmiş milyona çıkacağız.” diyoruz. Hevesimiz var. Onlar da “Aman, onlar bu duruma gelmesin, gelmeden evvel haklayalım!” diye düşünürler. Hakkıdır. Ben hiç kimseye bir şey demiyorum; gavur gavurluğunu yapacak. Ateş yakacak, su boğacak. Her şeyin tabiati neyse onu yapar.

Biz niye müslüman olmuyoruz?

Herkes tabiatının gereğini yapıyor da biz müslüman olduğumuz halde, niye Müslümanlığın gereğini yapmıyoruz?

Niye Allah bizi kardeş yaptığı halde kardeş olmuyoruz? Biz niye Allah’ın emirlerini tutmuyoruz?

Bu anlaşılır bir şey değil.

Her birimizi bir başka oyunla, kültür bakımından kafamızı bozarak birbirimize düşman etmişler, bir bahane bulmuşlar. Bırakın dünya menfaatlerini; Allah için birbirimizi sevmeyi öğrenelim, Allah için birbirimizi kollamayı öğrenelim ki düşman başımıza gelmesin. Yarın öbür gün burada kilise olur; Allah etmesin, seni de getirirler, senin çocuğunu da getirirler; ismini değiştirirler, seni de vaftiz etmeye kalkarlar veya öldürürler;

“—Bunlar adam olmaz, bunlar müslümandır, bir daha hristiyan yapamayız.” derler; camiye doldurup ateşe verirler.

Ege şehirlerinde Yunanlıların yaptıklarının hepsini biliyoruz. Onun için İslâm'ın bekası da hürriyetle kaim olduğu için bu hürriyetlerimize sahip olacağız. Yeter dünya işlerine çalıştığımız, yeter para peşinde koştuğumuz. Biraz da istikbalimiz için emniyet tedbirleri almaya çalışalım, gözümüzü açalım, etrafımıza bakalım!

Allah-u Teâlâ hazretleri dünyanın ve ahiretin her çeşit şerrinden bizleri korusun... Hele hele düşmana fırsat vermesin... Şu ecdat yadigârı emanet beldeleri düşman istilâsına uğratmasın... Hürriyetlerimizi elimizden aldirtmasın, kimsenin karşısında bizi mağlup eylemesin... Kimsenin önünde hor ve zelil eylemesin...

Kimseye muhtaç edip, el açıp yalvartmasın...
Kendisinden gayrıya muhtaç eylemesin... İzzet
ve şerefle yaşayıp afiyet ve saadet üzere
yaşayıp, imân-ı kâmil ile göçüp, huzuruna alını
açık, sevdiği razı olduğu kullar olarak varmayı
cümlemize ve cümle sevdiklerimize nasib
eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

23. 11. 1986 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak
için tıklayınız.](#)

